

Burgerberaad Verkeer

Gemeente Wassenaar

Colofon

Dit adviesrapport is opgesteld in opdracht van de gemeente Wassenaar en gepubliceerd op 28 februari 2025.

Projectteam gemeente Wassenaar

Alexander Oostermeijer

Loco-gemeentesecretaris en ambtelijk opdrachtgever

Lysandra Tuinfort

Projectleider

Sten van der Valk en Tamara Callebaut

Communicatie

Maarten Rustenhoven

Junior strateeg

Projectteam Moventem

Karin Krijt-Garritsen

Projectleider en strategisch adviseur

Sietske Hoekstra

Projectmedewerker / coördinatie bijeenkomsten

Lisa Meijer

Onderzoeker en deelnemerscommunicatie

Moventem was o.a. verantwoordelijk voor het samenstellen van het burgerberaad, het ontwerp en de organisatie van de bijeenkomsten, de gespreksbegeleiding, de communicatie met de deelnemers en het opstellen van het adviesrapport.

Disclaimer

Dit rapport is met grote zorg opgesteld. Team Moventem heeft geprobeerd gebruikte bronnen zorgvuldig te vermelden en auteursrechten te respecteren. Mocht u onvolkomenheden tegenkomen, dan willen wij dat graag weten. U kunt contact opnemen via info@moventem.nl. Team Moventem is niet aansprakelijk voor enige directe of indirecte schade die zou kunnen ontstaan door het gebruik van dit rapport.

Vragen?

Stel ze aan Karin Krijt-Garritsen, Projectleider voor het Burgerberaad Verkeer van gemeente Wassenaar en Strategisch adviseur bij Moventem (0575 84 3738 | www.moventem.nl)

Overname van informatie uit deze publicatie is toegestaan onder voorwaarde van bronvermelding.

Inhoud

Colofon.....	2
Deel A: De adviezen	6
Inleiding	6
Leeswijzer.....	6
Voorwoord: Hoe verkeren in het verkeer?.....	7
Adviezen	8
Advies 1: Inleiding.....	8
Advies 2. We adviseren de gemeente om de voetganger en fietser waar mogelijk voorrang te geven op de auto en hiermee de veiligheid en leefbaarheid te vergroten.	9
Advies 3a: We adviseren om een visie te ontwikkelen, waar de snel-fietsers (25km en speed-pedelec) het best kunnen fietsen (fietspad of autoweg). Dit toe te voegen aan het verkeersplan en dat actief communiceren en implementeren.	10
Advies 3b: We adviseren verbreden van fietspaden waar mogelijk en rekening houden met het toenemend en sneller wordend fietsverkeer.	10
Advies 4a: We adviseren de snelheid in heel Wassenaar terug te dringen naar 30 km.	11
Toelichting stemprocedure adviezen 4 en 5:	11
Advies 5 is een afgezwakte versie van advies 4. Als advies 4 wordt aangenomen is daarbij nog een optie (specificatie) mogelijk in de vorm van 4b. Uitgangspunt was, dat als advies 4 werd aangenomen, dat 5 niet meer in stemming gebracht zou worden. Maar omdat de verhouding zo dicht bij de 50% zat, hebben meerdere deelnemers verzocht om toch óók Advies 5 in stemming te brengen. Daaruit bleek dat advies 5 een aantal stemmen meer kreeg (minimaal). Veel van de stemmen bij 4a waren dus dezelfde als bij 5.	11
Advies 4b: We adviseren door alle geplande GOW30 wegen te wijzigen naar ETW30 wegen en de geplande GOW50 wegen te wijzigen naar GOW30 wegen (met instemming van hulpdiensten en OV).	11
Advies 5: We kiezen om 30km per uur standaard te maken op alle wegen van Wassenaar met uitzondering van N44, de Wittenburgerweg, Kokshoornlaan en Katwijkseweg tot en met de rotonde bij de Wassenaarseslag.....	12
Advies 6: We adviseren dat de gemeente de veiligheid rondom basis- en middelbare scholen verbetert door verkeer regulerende en verkeer belemmerende maatregelen te nemen.	12
Advies 7: We adviseren zichtbaarheid van kwetsbare weggebruikers vergroten.	13
Advies 8: We adviseren actieve en continue handhaving.....	13
Advies 9: We adviseren om de zichtbaarheid op de wegen te verbeteren en voorspelbaarheid van verkeersgedrag te beïnvloeden en te bevorderen.	14
Advies 10: Wij adviseren aanvullend alternatief openbaar lokaal vervoer te stimuleren door het inzetten van kleinere bus mogelijkheden en de frequentie van de bestaande buslijnen te verbeteren.	14

Advies 11a: We adviseren om sterker stelling te nemen in de overleggen met de regio en provincie ter verbetering van het openbaar vervoer, waarbij de inzet zowel vooraf als achteraf aan de burgers kenbaar wordt gemaakt.	15
Advies 11b: We adviseren om sterker stelling te nemen in de overleggen met de regio en provincie ter vermindering van sluipverkeer van buiten de gemeente, waarbij de inzet zowel vooraf als achteraf aan de burgers kenbaar wordt gemaakt.	15
Advies 11c: We adviseren om sterker stelling te nemen in de overleggen met de regio, de provincie en het rijk om de doorstroming van knelpunten (N44) te bevorderen, waarbij de inzet zowel vooraf als achteraf aan de burgers kenbaar wordt gemaakt.	16
Advies 12: We adviseren de gemeente te investeren in gedragsverandering van burgers om het autogebruik terug te dringen en alternatieven voor de auto te stimuleren.	16
Advies 13: We adviseren verkeersonderwijs, voor kinderen én ouders/verzorgers.	17
Advies 14 Wij adviseren proactief, ook via nieuwe communicatie/ media en de plaatselijke krant de bewustwording te activeren en te continueren.	17
Advies 16: We adviseren dat communicatie tijdig wederkerig gemaakt wordt. Er moet transparantie zijn tussen (groepen van) burgers en gemeente over ontwikkelingen voordat besluiten over verkeer definitief worden gemaakt.	18
Advies 17: We adviseren om de fietsersbond actiever te betrekken bij de vormgeving van beleid en bij de controle op de handhaving hiervan.	18
Advies 18&19: We adviseren: Betrek een representatieve burger vertegenwoordiging met een adviserende rol in lange termijn besluitvorming op een structurele basis.	19
Advies 20: Wij adviseren dat bij het ontwerpen van een verkeers-/wegencategoriseringsplan, het behoud van de natuur (flora en fauna) het uitgangspunt is.	20
Advies 21: We adviseren dat de gemeente compenseert voor negatieve beïnvloeding van het ecosysteem als er een verandering wordt doorgevoerd in verkeerssituaties.	20
Advies 22&23: We adviseren parkeerterreinen met overstapmogelijkheden aan de randen van natuurgebieden en gemeente Wassenaar.	21
Advies 24: Wij adviseren op de korte termijn om het sluipverkeer minder aantrekkelijk te maken. Het advies is om een oplossing te bedenken voor de Katwijkseweg, de Jagerslaan, de Prinsenweg, de Groot Haesebroekseweg en de Wittenburgerweg zoals verkeer remmende maatregelen, bijvoorbeeld doseerlichten.	21
Advies 25: We adviseren om met het Rijk en MRDH in gesprek te gaan over de realisatie van de ondertunneling van de N44.	22
Advies 26: We adviseren dat de gemeente doorgaand verkeer van buiten Wassenaar ontmoedigt om door Wassenaar te rijden.	22
Advies 28: Wij adviseren om autodelen te stimuleren.	23
Advies 29: Het stimuleren en faciliteren van innovaties waardoor meerdere personen tegelijk gebruik kunnen maken van transportmiddelen (demand responsive transport).	23
Advies 30a: Wij adviseren dat gemeente Wassenaar ernaar streeft om de meest leefbare en veilige gemeente van Nederland te zijn.	24
Advies 30b: Wij adviseren de gemeente om een milieuzone in te stellen.	24

Advies 31: We adviseren een Poort van Wassenaar: ‘welkom’ borden bij de 7 toegangsplekken die aansturen op het in Wassenaar gewenste gedrag in het verkeer, zoals bepaald in het burgerberaad.....	25
Bijlage 1: Afgewezen adviezen	26
Advies 15: Wij adviseren om bestaande communicatiekanalen in kaart te brengen en die zo goed als mogelijk af te stemmen op de betreffende doelgroep (bijv. categoriseren op leeftijd, woongebied) en hier de juiste (mate van) informatie tijdig met de doelgroep te delen.	26
Advies 27: We adviseren invoering van betaald parkeren bij recreatieve plekken, vergunningen voor bewoners en uitbreiden blauwe zones in het centrum.	27
Deel B: Beschrijving proces burgerberaad	28
Inleiding	28
Totstandkoming en samenstelling burgerberaad Wassenaar	28
Uitgangspunten en gecreëerde randvoorwaarden	31
Bijeenkomsten en totstandkoming van de adviezen.....	32
Bijlage 2: Overzicht van de beschikbare informatie en deskundigen	39
Deskundigenoverzicht (thema en organisatie).....	39
Gedeelde informatie (online omgeving – Leeswijzer)	40
Bijlage 3: Aanwezigheid deelnemers	42
Bijlage 4: Tabel adviezen	43

Deel A: De adviezen

Inleiding

U leest nu in het adviesrapport van het burgerberaad van de gemeente Wassenaar over verkeer. Het burgerberaad Wassenaar geeft met dit adviesrapport antwoord op de vraag die de gemeente het beraad heeft gesteld: "Wat vinden jullie belangrijk voor de toekomst van de verkeersveiligheid, leefbaarheid, bereikbaarheid en doorstroming?" Het burgerberaad heeft bestaan uit 100 gelote deelnemers. In vier bijeenkomsten van één avond en drie dagen en met hulp van 18 deskundigen en 10 gespreksbegeleiders is het burgerberaad tot dit adviesrapport gekomen. De adviezen in dit rapport (Deel A) zijn opgesteld door de deelnemers. Zij hebben dit met veel overleg en zorg gedaan. Het geen standaard beleidsstuk, omdat de teksten in de adviezen van de deelnemers zelf zijn (authentiek en niet aangepast door de organisatie). Deze inleiding, de leeswijzer en deel B met de opzet, samenstelling en het proces van het burgerberaad zijn opgesteld door het bureau die het beraad als onafhankelijke partij hebben begeleid: Moventem.

Leeswijzer

De kern van dit adviesrapport zijn de adviezen. Het burgerberaad heeft besloten dat een advies is aangenomen als 55% van de deelnemers "voor" heeft gestemd. De aangenomen adviezen kunt u hieronder lezen. De adviezen die minder dan 45% van de stemmen hebben gehaald, zijn niet aangenomen. Deze adviezen vindt u in de bijlage. Het burgerberaad heeft bepaald dat bij deze adviezen ook de stemverhouding "voor" : "tegen" is opgenomen. Alle adviezen die tussen de 45% en 55% van de stemmen kregen, zijn opnieuw in stemming gebracht tot er wel een duidelijke meerderheid of minderheid voor het advies was.

In deel B van dit adviesrapport kunt u lezen hoe het burgerberaad is samengesteld, hoe de bijeenkomsten zijn verlopen en welke informatie en deskundigen aan het burgerberaad ter beschikking zijn gesteld.

Voorwoord: Hoe verkeren in het verkeer?

Aangenomen met 91%

In vier bijeenkomsten kwamen 100 Wassenaarders bij elkaar. Dit was een mooie doorsnede van alle inwoners van Wassenaar. Zij hebben nagedacht over de vraag:

“Wat vinden jullie belangrijk voor de toekomst van de verkeersveiligheid, leefbaarheid, bereikbaarheid en doorstroming?”

In het burgerberaad zijn er verschillende gesprekken en discussies hierover gevoerd. Diverse professionals en experts hebben de onderwerpen toegelicht en voor verdieping gezorgd. Deelnemers met verschillende belangen en achtergronden hebben hun standpunten gedeeld. Dit heeft geleid tot uiteenlopende zienswijzen over onderwerpen als sluiptverkeer, doorstroming en de balans tussen veiligheid, economie, natuur en milieu. Er werden afwegingen gemaakt en doelen gesteld. De grote betrokkenheid van de deelnemers werd merkbaar door de emoties in de discussies en de persoonlijke ervaringen die ze deelden. Hierbij werd, ook in verhit gesprek, respectvol met elkaar omgegaan.

Gedragsverandering werd vaak genoemd. De oplossing van een probleem begint vaak met gedragsverandering, maar het was voor de deelnemers lastig om te benoemen hoe dat tot stand moet komen. Een van de voorbeelden was, dat positieve signalen naar verkeersdeelnemers een sturend effect kunnen hebben. Sluipverkeer en doorstroming bleek een belangrijk onderwerp van discussie, met verrassende inzichten. Met als conclusie dat de leefbaarheid van de Wassenaarders in alle gevallen prioriteit krijgt.

De indeling van de openbare ruimte, de rol van verschillende weggebruikers en de communicatie als verbindende factor werden verder onderzocht, waarbij steeds de nadruk lag op veiligheid, leefbaarheid en de bewegingsvrijheid van de inwoners. Het burgerberaad wenst in de basis minder auto's en het vooropstellen van de woonomgeving boven het dienen als verkeersader. Dat daarbij concessies worden gedaan, ook voor de inwoners zelf; daar is men zich van bewust. Waar iedereen het ook over eens is, dat goed communiceren een belangrijke basis is. Dit burgerberaad is hiervoor een mooie start.

Namens alle deelnemers van het burgerberaad verkeer.

Adviezen

Advies 1: Inleiding

Aangenomen met 91%

Door alle adviezen heen, zijn verschillende rode draden te benoemen. We proberen deze in de inleiding op de adviezen te benoemen.

De leefbaarheid van Wassenaarders staat boven het belang van de auto. We moeten veilig en fijn kunnen leven in een groene omgeving. Daarbij moeten we rekening houden met hulpdiensten, openbaar vervoer en alle verkeersdeelnemers. Onnodig autoverkeer willen we vermijden.

In het plan zetten we het belang van de kwetsbare deelnemers (fietsers, voetgangers, kinderen, mindervaliden, en ouderen) in heel Wassenaar voorop. Het toekomstig beleid en (verkeers)plannen moeten uitgaan van het behoud van de natuur en milieu en rekening houden met het bestemmingsverkeer, de hulpdiensten en het openbaar vervoer, de economie en het toerisme. Dit vinden wij het allerbelangrijkste omdat dit de onderwerpen zijn die de Leefbaarheid voor de bewoners van Wassenaar bepalen.

De prioritering kan in verschillende gebieden variëren afhankelijk van het karakter van het gebied. In Wassenaar dorp vinden we bijvoorbeeld de hoofdbelangen: fietsers, voetgangers (in het bijzonder kinderen/scholen), bereikbaarheid van leveranciers, hulpdiensten en het dorpskarakter. In Wassenaar Zuid, c.q. de natuurgebieden zijn de hoofdbelangen natuur, en het verminderen van sluipverkeer.

In het verkeersbeleid moeten we waken dat verkeersdruk door economische of toeristische belangen (Meijendel en Wassenaarseslag, Duinrell) de overhand krijgen ten opzichte van de bovengenoemde punten.

Het tegengaan van sluipverkeer of onnodig verkeer vinden we erg belangrijk, omdat dit verkeer overlast geeft in Gemeente Wassenaar. Sluipverkeer of onnodig verkeer zorgt voor een hoge belasting van het wegennet en zorgt voor veiligheidsrisico's binnen de gemeente.

We adviseren de gemeente om het wegencategoriseringsplan uit te breiden naar alle wegen in Wassenaar, dus verder kijken dan alleen de 27 wegen die momenteel in het plan staan. Daarbij meer aandacht besteden aan de mogelijkheid om bijvoorbeeld snelheid te verminderen. De gemeente moet terug naar de tekentafel en andere mogelijkheden en praktische oplossingen te bekijken. Kijk daarbij naar de lange termijn. We zouden graag een doorlopende terugkoppeling naar de inwoners wassenaar krijgen van de acties inclusief tijdslijn/termijn.

Advies 2. We adviseren de gemeente om de voetganger en fietser waar mogelijk voorrang te geven op de auto en hiermee de veiligheid en leefbaarheid te vergroten.

Aangenomen met 91%

Hoe willen we dat bereiken?

1. Bij autowegen moeten voetgangers en fietsers kunnen rekenen op een veilige en overzichtelijke oversteekplaats.
2. Zorg dat de voetgangersoversteekplaatsen op 50 km/u wegen op alle plekken in Wassenaar voldoen aan de richtlijnen en dus op een plateau liggen en van bovenaf verlicht zijn. (cf. reactie ambtenaar in reactiedocument)
3. Voldoende trottoirs bieden die goed onderhouden en voldoende toegankelijk zijn. Iedere weg moet een naastgelegen trottoir hebben.
4. Als de ruimte beperkt is, moeten de voetgangers en fietsers voorrang krijgen en is de auto te gast.
5. Bewustwording: zorg dat iedereen die in Wassenaar gebruik maakt van het verkeer het vanzelfsprekende gevoel heeft dat voetgangers en fietsers het belangrijkste zijn en auto's te gast.
6. Het verkeersbeeld moet worden gedomineerd door fiets- en voetverkeer, waardoor het mogelijk is om fietsstraten in te richten waarbij de auto te gast is en waardoor wordt uitgenodigd tot meer fiets- en voetverkeer.
7. Beter verlichte wegen en fietspaden.
8. Verbreden van fietspaden en rekening houden met het sneller wordend fietsverkeer. Bijv. Elektrische fietsen zouden dan kunnen fietsen op een strook waar een maximumsnelheid geldt.
9. 30 kilometer wegen moeten overal zo ingericht zijn dat auto's daar ook daadwerkelijk 30 kilometer per uur rijden. Evalueer ook of dat gebeurt en pas eventueel de verkeerssituatie aan.

Waarom vinden we dat belangrijk?

- Algehele gezondheid
- Minder ongelukken
- Minder gebruik van auto's (woon-werk verkeer ja, boodschappen of kind naar school brengen kan op de fiets)
- In de toekomst fietsers meer ruimte geven en meer gehoord worden! Fietsersbond kan meer zeggenschap krijgen.
- Wassenaar is nummer twee in Nederland op het gebied van fietsersongelukken!
- Minder CO2-uitstoot als er meer gewandeld en gefietst wordt.

Advies 3a: We adviseren om een visie te ontwikkelen, waar de snel-fietsers (25km en speed-pedelec) het best kunnen fietsen (fietspad of autoweg). Dit toe te voegen aan het verkeersplan en dat actief communiceren en implementeren.

Aangenomen met 67%

Hoe willen we dat bereiken?

Het zou kunnen zijn dat speed-fietsers wel op de weg willen/kunnen als het 30 is (rijden nu veelal op het fietspad omdat ze zich niet veilig voelen op de 50 wegen). De voorkeur is dat de weg bestemd blijft voor automobilisten en vrachtverkeer.

Waarom vinden we dat belangrijk?

De veiligheid te bevorderen van alle weggebruikers

Advies 3b: We adviseren verbreden van fietspaden waar mogelijk en rekening houden met het toenemend en sneller wordend fietsverkeer.

Aangenomen met 90%

Hoe willen we dat bereiken?

- Vooral op de doorgaande routes Noord/Zuid.
- Beter verlichte wegen en fietspaden. Dit geldt voor alle fietspaden.
- De voorkeur is dat de weg bestemd blijft voor automobilisten en vrachtverkeer.

De gemeente moet meer het dragen van een fietshelm promoten en lobby'en voor een helmplicht bij de overheid.

Waarom vinden we dat belangrijk?

De veiligheid te bevorderen van alle weggebruikers.

Advies 4a: We adviseren de snelheid in heel Wassenaar terug te dringen naar 30 km.

Aangenomen met 57%

Toelichting stemprocedure adviezen 4 en 5:

Advies 5 is een afgezwakte versie van advies 4. Als advies 4 wordt aangenomen is daarbij nog een optie (specificatie) mogelijk in de vorm van 4b. Uitgangspunt was, dat als advies 4 werd aangenomen, dat 5 niet meer in stemming gebracht zou worden. Maar omdat de verhouding zo dicht bij de 50% zat, hebben meerdere deelnemers verzocht om toch óók Advies 5 in stemming te brengen. Daaruit bleek dat advies 5 een aantal stemmen meer kreeg (minimaal). Veel van de stemmen bij 4a waren dus dezelfde als bij 5.

Advies 4b: We adviseren door alle geplande GOW30 wegen te wijzigen naar ETW30 wegen en de geplande GOW50 wegen te wijzigen naar GOW30 wegen (met instemming van hulpdiensten en OV).

Aangenomen met 77%

Hoe willen we dat bereiken?

1. Meer en betere handhaving: o.a door plaatsen van belonings-displays en flitspalen
2. Inrichting: asfalt vervangen door klinkers en lange drempels
3. Maatregelen zijn maatwerk per situatie en betreffen drempels, vernauwing, snelheidssignalering en stoplichten. Indien nodig, decibelmeter/flitspaal.

Op 50km wegen: bij kritieke punten actief snelheid remmende maatregelen; lagere snelheid bij rotondes en kruispunten.

- Onder andere: Wittenburgerweg/Stoeplaan, Jagerslaan/GrootHB weg. Er wordt nu namelijk vaak te hard gereden.

Op basis daarvan kiezen we voor 30 km/u op alle wegen binnen de bebouwde kom. Met uitzondering van de Wittenburgerweg tot de rotonde met de Stoeplaan en de Katwijkseweg tot de rotonde bij de Wassenaarse Slag. Dit voorkomt sluipverkeer door de gemeente. Daarbij moet wel worden ingezet op meer en betere handhaving door middel van flitskasten en beloning displays (smiley).

Waarom vinden we dat belangrijk?

- We adviseren om de veiligheid te vergroten moet de verkeerssnelheid omlaag. Hierdoor zijn de snelheidsverschillen tussen de verkeersdeelnemers ook kleiner (30km/u). We willen een zo consistent mogelijk beleid voor heel Wassenaar. Dit zorgt voor beter begrip en makkelijker te communiceren beleid. Dit alles, rekening houdend met hulpdiensten en OV.
- Overzichtelijkheid/voorspelbaarheid van de wegen en hoe hard je mag rijden. "Als alles 30km wordt dan is er geen twijfel meer over hoe hard iemand ergens mag rijden." Het bevorderen van zichtbaarheid van verkeerssignalen/borden.
- Meer differentiatie in de wegen, GW30 geeft veel meer passende inrichting voor het verminderen auto's.

Advies 5: We kiezen om 30km per uur standaard te maken op alle wegen van Wassenaar met uitzondering van N44, de Wittenburgerweg, Kokshoornlaan en Katwijkseweg tot en met de rotonde bij de Wassenaarseslag.

Aangenomen met 59%

Hoe willen we dat bereiken?

- Door het wegcategoriseringsplan hierop aan te passen. En de wegen naar ETW 30 te brengen.
- We willen dat hierbij de prioritering uit de inleiding wordt gevolgd.
- We willen zo snel mogelijk 30 km per uur in de praktijk maken.
- We wachten niet tot een aangepaste inrichting van de weg.

Waarom vinden we dat belangrijk?

Er vinden relatief veel ongevallen plaats. Wassenaar heeft veel verkeersbewegingen. Er is een sterk verband tussen snelheid en veiligheid. Het gaat vooral om auto's en fietsen.

Advies 6: We adviseren dat de gemeente de veiligheid rondom basis- en middelbare scholen verbetert door verkeer regulerende en verkeer belemmerende maatregelen te nemen.

Aangenomen met 96%

Hoe willen we dat bereiken?

Er zijn een aantal manieren hoe de gemeente deze veiligheid rondom scholen kan bevorderen.

Basisscholen

- Bijvoorbeeld het installeren van een regulerend stoplicht om over te steken. Zodat ouders en kinderen zo veilig mogelijk kunnen oversteken zonder dat de doorstroom van auto's ernstig wordt belemmerd (verkeer regulerende maatregel).
- Bijvoorbeeld het installeren van drempels of het aanpassen van de inrichting van de weg (denk aan bloembakken, bochten) zodat auto's worden gedwongen om langzamer te rijden. Door het neerzetten van attentieborden en het invoeren van een aanbevolen snelheid van 30km/h (verkeer belemmerende maatregelen).

Middelbare scholen

- Bijvoorbeeld door de situatie van het Rijnlands Lyceum te repliceren (denk aan een regulerend stoplicht, een zebapad en een aanbevolen snelheid van 30km/h).

Waarom vinden we dat belangrijk?

- We vinden het belangrijk dat kinderen veilig en zelfstandig naar school kunnen reizen (voor middelbare scholen bij voorkeur met de fiets), zonder dat de doorstroom van auto's ernstig wordt belemmerd. Onverminderd de eigen verantwoordelijkheid van alle verkeersdeelnemers (auto's, voetgangers, fietsers).

Advies 7: We adviseren zichtbaarheid van kwetsbare weggebruikers vergroten.

Aangenomen met 97%

Hoe willen we dat bereiken?

- Betere handhaving op zichtbaarheid bij verkeersdeelnemers (denk aan controle op fietslampjes)
- Veiligere kruispunten:
  1. Optimaal zicht zodat verkeersdeelnemers zien en gezien worden
  2. Voetgangers en fietsers bij oversteekplaatsen voorrang te geven op belangrijke kruispunten.
  3. Knipperende oranje verlichting bij betreden VOP's.
  4. Betere verlichting, reflectoren & markeringen op fietspaden en wegen & onderhoud bosjes maken fietsen veiliger voor kwetsbaren.
- Veilige beter onderhouden trottoirs zonder obstakels zoals laadkabels.
- Schriftelijke voorlichting over zichtbaarheid en diverse verkeersregels bij inschrijving / wonen in de gemeente.
- Ook belangrijk om het gevoel van veiligheid te vergroten door bijvoorbeeld camera's en meer verlichting in straten, wegen, bushaltes etc.

Waarom vinden we dat belangrijk?

- Op dit moment zijn voetgangers "minder belangrijk" dan auto's.
- Betere toegankelijke trottoirs verhoogt het gebruik van trottoirs en schept veiligheid.

Advies 8: We adviseren actieve en continue handhaving.

Aangenomen met 76%

Hoe willen we dat bereiken?

- Handhaving door het bevoegd gezag om ervoor te zorgen dat de stoepen vrij zijn van belemmerend (privé) groen en het veilig en begaanbaar houden van de stoepen.
- Handhaving op snelheden door camera's en handhavers.
- Handhaving op snelheden door het plaatsen van snelheidsinformatieborden met de smileys.
- Rekening houden met voorzieningen in een bepaald gebied, bijvoorbeeld een schoolzone/winkelgebied. Borden lijken niet voldoende, drempels of handhaving kunnen een betere optie zijn.
- Handhaven bij scholen. Kiss and Ride gebieden bij scholen. Geen zakelijk verkeer bij afzet en ophaaltijden scholen.
- Handhavers moeten blijven controleren op het hebben van fietsverlichting,
- Meer handhaving door inzet BOA's op straat door actieve inzet en zichtbaarheid.
- Handhaving op gevaarlijk fietsgedrag, zoals meer dan 2 naast elkaar fietsen, hangen aan snellere fietsers/scooters/fatbikes.

Waarom vinden we dat belangrijk?

- De bomen moeten blijven staan.
- Anders werken de maatregelen niet!
- Geen handhaving werkt ongehoorzaamheid in de hand.

Advies 9: We adviseren om de zichtbaarheid op de wegen te verbeteren en voorspelbaarheid van verkeersgedrag te beïnvloeden en te bevorderen.

Aangenomen met 73%

Hoe willen we dat bereiken?

- We willen een zo consistent mogelijk beleid voor heel Wassenaar. Dit zorgt voor beter begrip en makkelijker te communiceren beleid.
- Oversteekplaatsen voorzien van goede verlichting en borden, bijvoorbeeld een interactieve oversteekplaats (VOP).
- Zorg ervoor dat je belemmerende factoren (zoals heggen, schuttingen, etc.) wegneemt bij rotondes en kruispunten, zodat het zicht niet belemmerd wordt. En de stoepen moeten vrij zijn van belemmerende factoren (overhangende heggen, struiken).
- Duidelijke aanduiding van niet parkeren, zoals op hoeken/onoverzichtelijke plaatsen.
- Verkeerspsychologie meewegen bij de herinrichting van de wegen.

Waarom vinden we dat belangrijk?

- De eenvoud en uniformiteit van de weginrichting zorgt voor consistent gedrag van weggebruikers en bevordert de veiligheid.
- De zichtbaarheid bevordert de veiligheid.

Advies 10: Wij adviseren aanvullend alternatief openbaar lokaal vervoer te stimuleren door het inzetten van kleinere bus mogelijkheden en de frequentie van de bestaande buslijnen te verbeteren.

Aangenomen met 85%

Hoe willen we dat bereiken?

- Een pilot voor een alternatief, gewoon uitproberen!
- Een systeem als Haagse Hopper, een carousel die door Wassenaar rijdt, als aanvulling voor de Bijbus.
- Koppelen aan bestaande bushaltes, zodat overstap naar regulier openbaar vervoer makkelijk is.
- Vrijwilligers (met rijbewijs!) inzetten als chauffeurs (en dus gratis). Suggestie: jongeren, vluchtelingen/asielzoekers inzetten om hun participatie in de samenleving te vergroten.
- Chauffeurs/vrijwilligers moeten gescreend worden, een VOG hebben en veilig rijden. Voor de rit wordt een kleine bijdrage gevraagd (bijvoorbeeld met bankpas). De regeling voor de Bijbus blijft hetzelfde.
- Inventariseren welk alternatief vervoer mogelijkheden biedt in het laten afnemen van autoverkeer. In Frankrijk (voorbeeld plek: Roscoff) wordt veel gebruik gemaakt van bussen en is een voorbeeld van hoe dit is ingericht.

Waarom vinden we dat belangrijk?

- Het is een belangrijk aanvullend middel om van A naar B te komen
- Mits het alternatief vervoer betrouwbaar is (dat ze volgens dienstrooster rijden en ook daadwerkelijk komen) en qua frequentie (spitsuur)
- Iedereen moet er gebruik van kunnen maken. Goede informatievoorziening is noodzakelijk
- Dit kan hoeveelheid auto's in het dorp verminderen

Advies 11a: We adviseren om sterker stelling te nemen in de overleggen met de regio en provincie ter verbetering van het openbaar vervoer, waarbij de inzet zowel vooraf als achteraf aan de burgers kenbaar wordt gemaakt.

Aangenomen met 98%

Hoe willen we dat bereiken?

- Gezamenlijk kan er een sterker argument worden gemaakt naar de MRDH (en naar de overheid). Durf groots te denken!
- Succesvolle systemen in andere landen onderzoeken gebruiken als case study: bijvoorbeeld Singapore, Luxemburg en Japan.
- Aan de hand van deze resultaten kan er een kosteneffectief model worden voorgesteld aan de MRDH/overheid waarbij bovengenoemde problemen worden aangepakt.
- We adviseren om de gemeente aan te sporen om in gesprek te gaan met andere gemeenten uit de regio en een samenwerking op te zetten met het doel de betaalbaarheid, betrouwbaarheid en bereikbaarheid van het openbaar vervoer te verbeteren
- Zorg voor continue dialoog met burgers over deze punten.

Waarom vinden we dit belangrijk?

- Mits goed werkend, een essentieel alternatief vervoer om minder afhankelijk te zijn van autoverkeer. Duurzaam en druk verlichtend (doorstroming).
- Openbaar vervoer is voor iedereen toegankelijk, inclusief naar elke bevolkingsgroep.
- Openbaar vervoer verbeteren zodat mensen minder gebruik maken van de auto.

Advies 11b: We adviseren om sterker stelling te nemen in de overleggen met de regio en provincie ter vermindering van sluipverkeer van buiten de gemeente, waarbij de inzet zowel vooraf als achteraf aan de burgers kenbaar wordt gemaakt.

Aangenomen met 98%

Hoe willen we dat bereiken?

- Door in de overleggen met de regio en provincie de adviezen over sluipverkeer gegeven in dit burgerberaad aan te houden.
- Zorg voor continue dialoog met burgers over deze punten.
- Gezamenlijk kan er een sterker argument worden gemaakt naar de MRDH (en naar de overheid). Durf groots te denken!

Waarom vinden we dit belangrijk?

- Ter bevordering van de leefbaarheid en verkeersveiligheid van Wassenaar

Advies 11c: We adviseren om sterker stelling te nemen in de overleggen met de regio, de provincie en het rijk om de doorstroming van knelpunten (N44) te bevorderen, waarbij de inzet zowel vooraf als achteraf aan de burgers kenbaar wordt gemaakt.

Aangenomen met 98%

Hoe willen we dat bereiken?

- Door in de overleggen met de regio en provincie de adviezen over sluipverkeer gegeven in dit burgerberaad aan te houden.
- Zorg voor continue dialoog met burgers over deze punten.
- We adviseren om de gemeente aan te sporen om in gesprek te gaan met andere gemeenten uit de regio en een samenwerking op te zetten met het doel om de problemen met het sluipverkeer op te lossen (N44 en N441)

Waarom vinden we dit belangrijk?

- Ter bevordering van de leefbaarheid en verkeersveiligheid van Wassenaar

Advies 12: We adviseren de gemeente te investeren in gedragsverandering van burgers om het autogebruik terug te dringen en alternatieven voor de auto te stimuleren.

Aangenomen met 80%

Hoe willen we dat bereiken?

- Fietsgebruik stimuleren (op de fiets vervuil je niets)
  - Door te zorgen voor meer en betere fietsenstallingen (al dan niet bewaakt/overdekt, nietjes, bij evenementen, in winkelgebied en rondom toeristische trekpleisters)
  - Betere verlichting, reflectoren en markeringen op fietspaden en wegen; en onderhoud bosjes, maken fietsen veiliger.
  - Goed afstemmen met andere partijen (provincie/RWS)
  - In overleg met fietsersbond programma ontwikkelen voor scholen (bijvoorbeeld gamification/stickers)
  - Campagne voor ouders zodat zij hun kinderen per fiets van en naar en van school brengen, boodschappen doen,
  - Speciale campagne voor expats om de fiets te nemen
  - Samenwerken met verenigingen om meer te moeten doen aan het stimuleren van fietsen en ontmoedigen van auto's: bv meer lockers voor sporttassen of muziekinstrumenten.
- Wandelen stimuleren
- Gebruik van OV stimuleren

Waarom vinden we dit belangrijk?

- Omdat daarmee de verkeersveiligheid wordt verbeterd.
- Luchtkwaliteit wordt beter.
- Door meer beweging worden mensen gezonder.
- Voor sociale cohesie.

Advies 13: We adviseren verkeersonderwijs, voor kinderen én ouders/verzorgers.

Aangenomen met 87%

Hoe willen we dat bereiken?

- Niet op alle scholen is het verkeersonderwijs een speerpunt. Het is belangrijk dat dit speerpunt in het programma van elke basisschool en middelbare school komt, voor alle kinderen en ouders/verzorgers.
- De gemeente moet hierin een nog actievere rol pakken, bijvoorbeeld door te publiceren welke scholen gebruik maken van de verkeersonderwijs-programma's die de gemeente aanbiedt.
- Ouders/verzorgers moeten het goede voorbeeld geven. Daarom neemt de gemeente de participatie van ouders/verzorgers mee in de onderwijsprogramma's.
- Gedrag in het verkeer moet ook onderdeel zijn van de onderwijsprogramma's: hoe gaan wij met elkaar om in het verkeer ('Verkering in het verkeer')?
- De gemeente beoordeelt actief de aangeboden onderwijsprogramma's op de bovenstaande punten en de aansluiting bij de situatie in Wassenaar. Waar nodig vult de gemeente de programma's op deze onderdelen aan.

Waarom vinden we dit belangrijk?

Omdat we samen moeten zorgen dat we met elkaar veilig zijn in het verkeer in Wassenaar. Juist op scholen komen kinderen en ouders/verzorgers van alle achtergronden samen.

Advies 14 Wij adviseren proactief, ook via nieuwe communicatie/ media en de plaatselijke krant de bewustwording te activeren en te continueren.

Aangenomen met 55%

Hoe willen we dat bereiken?

- Doelgericht via de media onveilige situaties weergeven, zodat men zich aangesproken voelt op het verkeerde gedrag.
- Mensen confronteren met onveilige situaties.
- Op laagdrempelige manier extra informatie en educatie toevoegen aan alledaagse berichten, zoals een krantenbericht over een ongeval of een advertentie.
- Om bewustwording te genereren moet er proactief gecommuniceerd worden over ongevallen op de betreffende locatie, in het lokale nieuws, en andere publieke ruimten, waar en met welk type voertuigen. Dit zal helpen het gedrag van mensen te veranderen. Voor nieuwkomers (asielzoekers, expats) en vakantiegangers zou een video moeten zijn vanuit de gemeente die uitleg geeft over Nederlandse verkeersregels.
- Berichtgeving, transparantie over ongevallen is belangrijk om meer bewust te worden van de problematiek.
- Eventueel met inzet van vrijwilligers
- Gebruik apps en nieuwe media voor informatievoorziening
- Geef bedrijven, ondernemers en ambassades een rol
- Organiseer actief burgerpanels, referenda, klankbordgroepen met halfjaarlijkse 'live' terugkoppeling.

Waarom vinden we dit belangrijk?

Communicatie vanuit de gemeente naar de burgers (en andersom) is van groot belang om het gevoel van betrokkenheid binnen de gemeente te vergroten en onderdeel voelen van het geheel, serieus genomen worden, draagvlak.

Advies 16: We adviseren dat communicatie tijdig wederkerig gemaakt wordt. Er moet transparantie zijn tussen (groepen van) burgers en gemeente over ontwikkelingen voordat besluiten over verkeer definitief worden gemaakt.

Aangenomen met 77%

Hoe willen we dat bereiken?

Communicatie vanuit de gemeente naar de burgers (en andersom) is van groot belang om het gevoel van betrokkenheid binnen de gemeente te vergroten (onderdeel voelen van het geheel, serieus genomen worden, draagvlak).

- Ook op individueel niveau en voor praktische zaken zoals de, nu al succesvolle meldingsapplicatie van de gemeente die kan worden gebruikt voor actieve communicatie over verkeer gerelateerde zaken.
- Goede communicatie is op basis van wederkerigheid (zenden en ontvangen, een permanente dialoog).
- Wij adviseren structurele proactieve participatie van belanghebbenden, zoals buurtverenigingen, sportverenigingen en dergelijke, bij gemeentelijke besluitvorming van het verkeersbudget, bij het inrichten van een nieuwe weg of bij het aanpassen van het wegcategoriseringsplan. Bij (zoals bijvoorbeeld in het verleden bij de Buurtweg is gebeurd).
- We willen dat de gemeente aan de deelnemers van het burgerberaad terugkoppelt over de definitieve besluiten over de adviezen, om hiermee de eerste stap te maken in deze zichtbare terugkoppeling.
- We willen dat de gemeente voorafgaand aan ingrijpende beslissingen open toegankelijke inspraakavonden organiseert en hier helder en gemeente breed vooraf over communiceert.

Waarom vinden we dit belangrijk?

De succesvolle implementatie van een wegcategoriseringsplan is afhankelijk van goede communicatie omdat dat alleen goede communicatie leidt tot het vereiste draagvlak, en de benodigde gedragsveranderingen en het creëert vertrouwen en daardoor acceptatie.

Advies 17: We adviseren om de fietsersbond actiever te betrekken bij de vormgeving van beleid en bij de controle op de handhaving hiervan.

Aangenomen met 64%

Hoe willen we dat bereiken?

De gemeente zou meer formeel en structureel in gesprek moeten gaan met de fietsers/wandelaarsbond in de vormgeving van beleid. Meer gebruik maken van de expertise en deskundigheid van de Fietsersbond.

Waarom vinden we dit belangrijk?

- In de toekomst moet fietsers meer ruimte krijgen en meer gehoord worden!
- Wassenaar is nummer twee in Nederland op het gebied van fietsersongelukken, wandelaars en fietsers zijn de meest kwetsbare groepen.
- Wij hebben het gevoel dat de fietsersbond een ondervertegenwoordigde stem op de weg is.

Advies 18&19: We adviseren: Betrek een representatieve burger vertegenwoordiging met een adviserende rol in lange termijn besluitvorming op een structurele basis.

Aangenomen met 80%

Hoe willen we dat bereiken?

- We adviseren: organiseer structurele participatie door een continue feedback loop.
- Wij adviseren de gemeente een continue en structurele feedbackloop van communicatie te creëren (informatie input vergadering, besluitvorming, terugkoppeling prioriteiten stelling, etc.).
Ook op individueel niveau en voor praktische zaken zoals de, nu al succesvolle meldingsapplicatie van de gemeente die kan worden gebruikt voor actieve communicatie over verkeer gerelateerde zaken.
- Goede communicatie is persoonlijk en op basis van wederkerigheid.
Dus wij adviseren een proactieve benadering van buurtverenigingen en andere betrokkenen door de gemeente besluitvorming. Voorbeelden hiervan zijn het verkeersbudget, bij het inrichten van een nieuwe weg of bij het aanpassen van het wegcategoriseringsplan. Bij (zoals bijvoorbeeld in het verleden bij de Buurtweg is gebeurd).
- Betrekken van inwoners bij alle plannen die worden gemaakt
- Luister naar de inwoners. Blijf de input van burgers over dit onderwerp meenemen, ook nadat het Burgerberaad is afgelopen. Wij stellen daarvoor een soort Klankbordgroep/Verkeersberaad voor. Voor inspiratie: zie Klimaat Beraad Den Haag).

Waarom vinden we dit belangrijk?

Stap vooralsnog af van het wegcategoriseringsplan als uitgangspunt voor aanpassingen aan de wegen binnen Wassenaar. Volg de adviezen van het burgerberaad op. Geef voorrang aan de wensen en ideeën van de lokale weggebruikers in Wassenaar en zet landelijke richtlijnen voorlopig op een tweede plan.

- Transparantie zorgt voor inzicht in de achterliggende motieven van beleidsmakers en politiek.
- Transparantie zorgt ervoor dat iedereen op eenzelfde manier geïnformeerd kan worden/zijn. Transparantie zorgt voor een beter draagvlak.
- Transparantie voorkomt verrassingen.
- Transparantie zorgt voor vroegtijdige betrokkenheid.
- Transparantie zorgt voor het beter kunnen volgen van de lokale politieke afwegingen.
- Transparantie zorgt voor vertrouwen en draagt bij aan acceptatie.

Advies 20: Wij adviseren dat bij het ontwerpen van een verkeers-/wegencategoriseringsplan, het behoud van de natuur (flora en fauna) het uitgangspunt is.

Aangenomen met 83%

Hoe willen we dat bereiken?

- De bomen moeten blijven staan. Natuur (flora en fauna) behouden is het uitgangspunt.
- Bij ontwerpen van een verkeersplan/wegencategoriseringsplan moet men het belang van natuur als zwaarwegend en respectievelijk leidend zien.
- Doorstroom bij voorkeur bevorderen op wegen (zoals de N44) waar de natuur al ruimte heeft gemaakt voor mobiliteit.
- Om te komen tot optimale transparantie adviseren wij om de opdracht aan en de uitkomst van het burgerberaad (namelijk te adviseren over verkeersveiligheid, doorstroming, leefbaarheid (waaronder natuur) of bereikbaarheid) niet te beperken door de randvoorwaarden die het wegcategoriseringsplan met zich meebrengt. Het laatstgenoemde plan zou nu ter discussie moeten komen te staan in plaats van een uitgangspunt te moeten zijn.
- Behoud van natuur kan betekenen dat er maatwerk (buiten bestaande kaders) nodig is in Wassenaar t.o.v. de landelijke richtlijnen.

Waarom vinden we dit belangrijk?

Wassenaar heeft een structuurvisie: *landgoed aan zee in 2025*. Dat is de kapstok voor de inrichting van een nieuw plan. 50% van Wassenaar bestaat nu uit Natura 2000 gebied. Dit is van belang voor het ecosysteem en de dieren van onze gemeente. Dit zorgt voor ons unieke karakter en voor een gezonde, veilige, schone en leefbare gemeente. Als we hier niet voor gaan staan, dan verliezen we dit nu, en voor de volgende generaties.

Advies 21: We adviseren dat de gemeente compenseert voor negatieve beïnvloeding van het ecosysteem als er een verandering wordt doorgevoerd in verkeerssituaties.

Aangenomen met 75%

Hoe willen we dat bereiken?

Bij elke verandering van een verkeerssituatie in kaart brengen of er sprake is van negatieve beïnvloeding van het ecosysteem. Zo ja, in kaart brengen hoe deze negatieve beïnvloeding kan worden gecompenseerd binnen de gemeente Wassenaar. Zo mogelijk, vindt de compensatie plaats op de locatie waar de verkeerssituatie verandert.

Compenseren kan bijvoorbeeld door:

- Het herplanten van bomen;
- Het verplaatsen of opnieuw inrichten van de habitat van flora en fauna;

Hierbij willen we de gemeente de ruimte geven om verkeerssituaties te veranderen indien nodig, met de kanttekening dat er altijd gecompenseerd wordt voor mogelijke nadelige gevolgen voor het ecosysteem.

Waarom vinden we dit belangrijk?

Om het groene karakter van Wassenaar te behouden - en idealiter te verbeteren - vinden wij het belangrijk dat het verwijderen van elke vorm van flora en fauna (bij een verandering van een verkeerssituatie) gecompenseerd wordt. Ongeacht de significantie van de flora en fauna dat verwijderd wordt.

Advies 22&23: We adviseren parkeerterreinen met overstapmogelijkheden aan de randen van natuurgebieden en gemeente Wassenaar.

Aangenomen met 81%

Hoe willen we dat bereiken?

- Op de parkeerterreinen overstapmogelijkheden zodat de bezoekers voor het laatste stukje kunnen kiezen tussen elektrische busjes en deel(bak)fietsen. Zorgen voor faciliteiten (bijv. toiletten, fietsverhuur, pendelbusje). De parkeerterrein aantrekkelijk maken zodat bezoekers niet alsnog in de wijken/ het dorp gaan parkeren. Bewegwijzering hier ook op aanpassen zodat de parkeerterreinen goed vindbaar zijn.
- Een centrale bus met een vaste route door Wassenaar laten rijden, langs parkeerterreinen en OV-verbindingen, die mensen ophaalt en afzet bij populaire bestemmingen en natuurgebieden.
- Capaciteit af laten hangen van intensiteit van populaire bestemmingen.
- Bestaande parkeermogelijkheden in de natuurgebieden afschaffen of sterk beperken.
- Parkeergeld vragen om faciliteiten te financieren.

Waarom vinden we dit belangrijk?

- Meer bewustwording en gedragsverandering voor bezoekers om gemeente Wassenaar en de natuur leefbaar te houden.
- 50% van de grondgebieden van Wassenaar zijn Natura 2000 gebieden en moeten gehandhaafd worden.

Advies 24: Wij adviseren op de korte termijn om het sluipverkeer minder aantrekkelijk te maken. Het advies is om een oplossing te bedenken voor de Katwijkseweg, de Jagerslaan, de Prinsenweg, de Groot Haesebroekseweg en de Wittenburgerweg zoals verkeer remmende maatregelen, bijvoorbeeld doseerlichten.

Aangenomen met 87%

Hoe willen we dat bereiken?

- In eerste instantie willen we een doseerinstallatie ter hoogte van hotel Wassenaar, voor de Kokshoornlaan rotonde. Mocht dit niet mogelijk zijn, snelheidsbeperkende maatregelen.
- Dit geldt ook voor de Wittenburgerweg, Van de Oudemeulenlaan, Rozenplein en Maaldrift.
- Valkenhorst niet door Wassenaar. Ontsluitingswegen Valkenhorst uitsluitend richting Katwijk en Leiden.
- Ingang bij Duinrell bij de Klip. Al het verkeer via Katwijk Duinrell in.
- Het wegencategoriseringsplan hierop aanpassen en bewustwording en verleiding van de automobilisten naar alternatieve routes bevorderen.
- Nieuwe aansluiting op A44 thv Amerikaanse school overwegen

Waarom vinden we dit belangrijk?

Wij vinden het belangrijk dat bewoners en bestemmingsverkeer (STOP principe) binnen een redelijke tijd (dit is niet noodzakelijkwijs de snelst mogelijk tijd) op een veilige manier en met behoud van leefbaarheid en natuur van A naar B (kan dus ook buiten Wassenaar liggen) te kunnen komen. Dit noemen wij goede bereikbaarheid. Het sluipverkeer belemmert veiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid. Wij definiëren sluipverkeer als: "verkeer van buiten Wassenaar naar buiten Wassenaar".

Advies 25: We adviseren om met het Rijk en MRDH in gesprek te gaan over de realisatie van de ondertunneling van de N44.

Aangenomen met 84%

Hoe willen we dat bereiken?

- De N44 levert al jaren problemen op.
- De N44 volledig onder tunnelen, in samenwerking met de regio en het Rijk.
- Door financiële middelen beschikbaar te stellen door Provincie, MRDH en Rijk. Ongelijkvloerse kruisingen zouden een goedkopere optie kunnen zijn, maar leiden tot verkeersstremmingen op de N44 tijdens de bouw.
- Financiële haalbaarheid kan gerealiseerd worden door vrijgekomen grond, die je anders kan inrichten: bijvoorbeeld door huizen te bouwen. Tolheffing is overwogen, maar zal mogelijk leiden tot meer sluipverkeer.
- De gemeente Wassenaar moet actief lobbyen bij het Rijk en MRDH.

Waarom vinden we dit belangrijk?

- Het doel is dat hiermee het externe sluipverkeer door Wassenaar verminderd wordt, omdat mensen op de N44 en A44 blijven.
- Er komen nieuwe verkeersstromen aan, bijvoorbeeld door Valkenhorst, waardoor de totale verkeersdrukke verder zal toenemen. Ook grote stromen toerisme vanuit o.a. strand en Duinrell.
- (Te veel) Auto's veroorzaken problemen op het gebied van verkeersveiligheid, ongelukken, drukte.
- De ondertunneling zou ervoor zorgen dat het dorp meer een eenheid wordt.
- Een tunnel draagt bij aan reductie van geluidsoverlast, minder uitstoot en betere luchtkwaliteit.
- Verkeer is een van de grootste bronnen van luchtvervuiling in Wassenaar.

Advies 26: We adviseren dat de gemeente doorgaand verkeer van buiten Wassenaar ontmoedigt om door Wassenaar te rijden.

Aangenomen met 97%

Hoe willen we dat bereiken?

- Het wegcategoriseringsplan hierop aanpassen en bewustwording en verleiding van de automobilisten naar alternatieve routes.
- Tijdens spitsuren doseerstoplichten gebruiken
- Leer van andere gemeenten waar bovengenoemde en andere maatregelen sluipverkeer al hebben teruggedrongen
- Verder adviseren we om het verkeer uit de nieuwe wijk Valkenhorst richting N206 en de A44 te leiden.
- Bestaande stoplichten zodanig instellen dat het minder aantrekkelijk wordt om door Wassenaar te rijden, bijvoorbeeld bij de Landscheidingsweg-Wittenburgerweg.
- Zorg dat de N44 (de ontsluitingsweg van Wassenaar) optimaal doorstroomt.

Waarom vinden we dit belangrijk?

- Te veel auto's in woongebieden in Wassenaar verlagen de leefbaarheid.
- Om onnodige drukte in de gemeente Wassenaar te voorkomen.

Advies 28: Wij adviseren om autodelen te stimuleren.

Aangenomen met 58%

Hoe willen we dat bereiken?

- Door het opzetten van coöperaties, naar voorbeeld van bijvoorbeeld Den Haag.
- Door meer deelhubs (autodeellocaties) verspreid door het dorp.
- Door actief informatie te verstrekken over de mogelijkheden en voordelen van autodelen.
- Door mensen te helpen met bewustwording van hoe duur een eigen auto eigenlijk is, en hoe duur alternatief vervoer zou zijn. Ze zouden moeten worden geholpen met de doorrekening hiervan.
- Door met de gemeente Voorschoten de mogelijkheden te bespreken voor autodelen op station Voorschoten.

Waarom vinden we dit belangrijk?

Met autodelen zijn er minder autobewegingen (doordat mensen niet meer uit automatisme de eigen auto pakken) en daardoor wordt Wassenaar schoner, veiliger en rustiger. Er komen minder auto's op straat, waardoor we de ruimte die vrijkomt op andere manieren kunnen gebruiken, bijvoorbeeld voor groen, plekken voor fietsen, etc. Het bestaande aanbod van autodelen in Wassenaar is niet toereikend, dus moet de gemeente een actievere rol pakken.

Advies 29: Het stimuleren en faciliteren van innovaties waardoor meerdere personen tegelijk gebruik kunnen maken van transportmiddelen (demand responsive transport).

Aangenomen met 88%

Hoe willen we dat bereiken?

- Bijbus meer aandacht geven (kijk naar vergelijkbare initiatieven elders in Zuid-Holland (de Mus)).
- Fietsmaatjes (voor minder valide mensen) stimuleren
- Betrek vrijwilligers (kijk ook of inzet van statushouders mogelijk is)
- Snel, eenvoudig, dichtbij
- Initiatieven voor carpoolen voor boodschappen stimuleren
- 'Automaatjes'-achtige concepten
- Stimuleren van eigen initiatieven voor carpoolen
- Demand responsive transport

Waarom vinden we dit belangrijk?

- Tijdens spitsuren kan het heel druk zijn voor veel kinderen.
- En zij worden door ouders met de auto naar de basisschool gebracht.
- Door alternatieve vormen van vervoer te bieden, bied je Wassenaarders en bezoekers uit andere gemeenten de mogelijkheid om te kiezen voor andere vervoersmiddelen dan alleen altijd maar de auto.
- Als de busjes elektrisch zijn, hebben we positieve milieueffecten.
- Het is laagdrempelig.

Advies 30a: Wij adviseren dat gemeente Wassenaar ernaar streeft om de meest leefbare en veilige gemeente van Nederland te zijn.

Aangenomen met 88%

Hoe willen we dat bereiken?

- Gemeente neemt alleen een besluit als dit positief bijdraagt aan veiligheid en leefbaarheid.
- Gedragsverandering stimuleren bij inwoners en bezoekers die leidt tot leefbaarder Wassenaar.
- Het stimuleren c.q. inrichten van ontmoetingsplaatsen voor verschillende groepen bewoners en verschillend gebruik (bijvoorbeeld speelplaatsen, buurtkringen, horeca) voor meer sociale cohesie /saamhorigheid
- Betrekken van inwoners bij alle plannen die worden gemaakt

Waarom vinden we dit belangrijk?

We stellen vast dat de term 'leefbaarheid' een heel persoonlijk en subjectief begrip is en vele facetten kent. Beleving van leefbaarheid is voor eenieder verschillend, afhankelijk van levensfase, gezinssamenstelling, woonplek in Wassenaar, etc.

- Veilig en prettig spelen.
- Veilig naar school.
- Bereikbaarheid voor iedereen met fiets en openbaar vervoer. Bereikbaarheid; Rekening houden met voorzieningen die in een bepaald gebied zijn, dus bijvoorbeeld een schoolzone/winkelgebied. Borden lijken niet voldoende, drempels of handhaving kunnen daar misschien een betere optie zijn.
- Voorzieningen in het centrum behouden zoals ze zijn.
- Veilig oversteken.
- Wassenaar zou een prettige verblijfsplek moeten zijn (minder sluipverkeer).
- Sociale cohesie.

Advies 30b: Wij adviseren de gemeente om een milieuzone in te stellen.

Aangenomen met 62%

Hoe willen we dat bereiken?

- Beleidsbesluit nemen waarin tot die keuze wordt overgegaan.
- Positieve communicatie over het besluit om een milieuzone in te stellen.
- Draagvlak vergroten door waar nodig ontheffingen te verlenen.

Waarom vinden we dit belangrijk?

- Gezondheidsbevordering voor iedereen.
- Minder fijnstof, CO2 en stikstof.

Advies 31: We adviseren een Poort van Wassenaar: 'welkom' borden bij de 7 toegangspunten die aansturen op het in Wassenaar gewenste gedrag in het verkeer, zoals bepaald in het burgerberaad.

Aangenomen met 69%

Hoe willen we dat bereiken?

- We adviseren dat de gemeente Wassenaar zich actief door een deskundige laat informeren hoe zij de gewenste gedragsverandering het beste kan bewerkstelligen.
- 'Welkom in Wassenaar' als mogelijke tekst op de borden.
- Het moet duidelijk zijn dat je te gast bent en dat daar goed gedrag in het verkeer bij hoort.
- De tekst op de borden moet aansluiten bij het gewenste gedrag zoals bepaald in de door het burgerberaad geaccepteerde adviezen.
- De boodschap over het gewenste gedrag moet op een positieve manier verwoord worden.

Waarom vinden we dit belangrijk?

- We stellen vast dat de term 'leefbaarheid' een heel persoonlijk en subjectief begrip is en vele facetten kent. Beleving van leefbaarheid is voor eenieder verschillend, afhankelijk van levensfase, gezinssamenstelling, woonplek in Wassenaar, etc.
- Veilig en prettig spelen.
- Veilig naar school.
- Bereikbaarheid voor iedereen met fiets en openbaar vervoer.
- Gezondheidsvoordeel als minder fijnstof is, doordat auto's minder stil staan.
- Voorzieningen in het centrum behouden zoals ze zijn.
- Veilig oversteken.
- Wassenaar zou een prettige verblijfsplek moeten zijn (minder sluipverkeer).
- Sociale cohesie.

Bijlage 1: Afgewezen adviezen

Advies 15: Wij adviseren om bestaande communicatiekanalen in kaart te brengen en die zo goed als mogelijk af te stemmen op de betreffende doelgroep (bijv. categoriseren op leeftijd, woongebied) en hier de juiste (mate van) informatie tijdig met de doelgroep te delen.

Afgewezen (30% van de stemmen voor)

Hoe willen we dat bereiken?

- Hierbij is het essentieel om het bestaan van deze kanalen kenbaar te maken bij de inwoners.
- Voor het afstemmen van de juiste kanalen en informatie voor de juiste doelgroepen kan een doelgroep analyse toegepast worden. Het kenbaar maken van de belangrijkste mediakanalen kan gepromoot worden door een communicatiekanalen mix: "lichtkrant", infostand op weekmarkt, billboards en banners, krant, brief aan huis (gepersonaliseerde post), flyers, brochures, website/digitale nieuwsbrief, e-mail, sociale media.
- Ook op individueel niveau en voor praktische zaken zoals de, nu al succesvolle meldingsapplicatie van de gemeente die kan worden gebruikt voor actieve communicatie over verkeer gerelateerde zaken.
- Om ook succesvol te kunnen zijn op lange termijn is het van belang dat ook omliggende gemeentes worden meegenomen bij communicatie en uitwerking van dit plan (voor)beeld: British school in Voorschoten en American School in Wassenaar.
- Ook op individueel niveau en voor praktische zaken zoals de, nu al succesvolle meldingsapplicatie van de gemeente die kan worden gebruikt voor actieve communicatie over verkeer gerelateerde zaken.

Waarom vinden we dit belangrijk?

Communicatie vanuit de gemeente naar de burgers (en andersom) is van groot belang om het gevoel van betrokkenheid binnen de gemeente te vergroten en onderdeel voelen van het geheel, serieus genomen worden, draagvlak.

Advies 27: We adviseren invoering van betaald parkeren bij recreatieve plekken, vergunningen voor bewoners en uitbreiden blauwe zones in het centrum.

Afgewezen (40% van de stemmen voor)

Hoe willen we dat bereiken?

- Invoering van betaald parkeren voor niet-Wassenaarders, en gratis voor inwoners. Voorbeeld Texel Vignet. o.a. in Meijendel en centrum. Wel zorgen dat winkeliers geen problemen krijgen met minder klanten en leveranciers.
- Underground parking
- In beeld brengen van de plekken waar betaald parkeren toevoegde waarde kan zijn.

Waarom vinden we dat belangrijk?

- Minder auto's
- Extra geld gemeente voor handhaving door belasting
- Luchtkwaliteit verbeteren
- Bewoners kunnen makkelijker parkeren
- Winkels blijven bereikbaar
- Meer differentiatie en ontmoedigen van auto's (bijv door parkeerkosten ed, maar ook bepaalde tijdstippen niet in Wassenaar zijn, verkeersdrempels ed, als ontmoedigingsbeleid)

Deel B: Beschrijving proces burgerberaad

Inleiding

In dit deel beschrijven wij, Moventem, als onafhankelijke organisatie van het burgerberaad, hoe het proces van het burgerberaad is verlopen. Hier leest u onder andere hoe het burgerberaad is samengesteld, hoe het deelnemersverloop was, hoe de bijeenkomsten zijn verlopen en welke informatie en deskundigen aan de deelnemers ter beschikking zijn gesteld. Ook leest u welke feedback de deelnemers hebben gegeven en hoe zij de bijeenkomsten hebben beoordeeld.

Totstandkoming en samenstelling burgerberaad Wassenaar

Totstandkoming burgerberaad

Aan het burgerberaad ging een informatie- en social-media-campagne van de gemeente vooraf. Vervolgens hebben 10.000 gelote inwoners van 16 jaar en ouder een uitnodiging ontvangen om deel te nemen aan het burgerberaad (eerste loting). In de uitnodigingsbrief stond een toelichting op hoe een burgerberaad werkt en wat de vraag aan het burgerberaad was. Deelnemers konden zich aanmelden door een korte vragenlijst in te vullen. In deze vragenlijst werd gevraagd naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, wijk en mening over het verkeer in Wassenaar. Er waren 524 Wassenaarders die beschikbaar waren en wilden deelnemen aan het burgerberaad.

Het is van belang dat het burgerberaad een goede afspiegeling is van de samenleving van de gemeente Wassenaar. Daarom zijn van alle aanmeldingen eerst groepen gemaakt naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en wijk. Voor deze groepen zijn de aantallen in de groepen aanmeldingen vergeleken met de aantallen in de groepen die in de gemeente Wassenaar wonen en deze kenmerken hebben. Er hadden zich bijvoorbeeld meer inwoners die ouder zijn dan 65 jaar aangemeld, terwijl er ook veel jongeren in de gemeente wonen. Daarom hadden jongeren bij de tweede loting een iets grotere kans om als deelnemer te worden ingeloot (gestratificeerde steekproef). Ook voor de achtergrondkenmerken geslacht, opleidingsniveau en buurt was er bij de tweede loting sprake van een gestratificeerde steekproef. Voor de uiteindelijke groep deelnemers die is voortgekomen uit deze tweede loting, is gecontroleerd of zij qua mening over het verkeer in Wassenaar ook voldoende divers waren. Op die manier is ervoor gezorgd dat de deelnemers samen een groep vormden die zo goed mogelijk lijkt op de samenleving van Wassenaar.

Een burgerberaad is een kwalitatief instrument. Het exacte aantal deelnemers en de verdeling van achtergrondkenmerken is daarmee veel minder belangrijk dan de vertegenwoordiging van alle perspectieven en meningen over het onderwerp. Voor het burgerberaad zijn 110 mensen ingeloot. De deelname van deze 110 deelnemers en hun beschikbaarheid is telefonisch nagegaan en bevestigd. Tussen het telefonisch contact en de start van het burgerberaad hebben zich 9 deelnemers om uiteenlopende persoonlijke redenen (ziekte, verhuizing, vakanties, mantelzorg etc.) afgemeld. Het burgerberaad is daarmee met 101 deelnemers gestart. Na de eerste bijeenkomsten zijn er nog 3 deelnemers om soortgelijke redenen uitgevallen. Er waren 3 deelnemers die naar geen enkele bijeenkomst zijn gekomen en waarmee we geen contact hebben kunnen krijgen. Tijdens de bijeenkomsten zijn er dan ook 95 deelnemers actief geweest.

Hiermee was het burgerberaad zowel qua omvang voldoende groot, waren alle groepen qua achtergrondkenmerken vertegenwoordigd in het burgerberaad. Met een dergelijk aantal deelnemers is het niet mogelijk om een exact statistisch representatieve onderverdeling naar alle achtergrondkenmerken te realiseren. Daarvoor zijn er te veel mogelijke achtergrondvariabelen en daarmee subgroepen. Aangezien een burgerberaad een kwalitatieve participatiemethode is, is dat geen bezwaar. Het gaat immers om de kwalitatieve uitwerking van de adviezen van de deelnemers waarin alle perspectieven op het onderwerp moeten worden meegenomen; het gaat niet om een

getalsmatige vertaling van standpunten. Op basis van de aanmeldingen is het gelukt een zo goed mogelijke afspiegeling van de Wassenaarse samenleving aan het burgerberaad te laten deelnemen. Als we kijken naar de verdeling over de verschillende achtergrondmerken, zien we het volgende:

Geslacht

Een goede verdeling op basis van geslacht.

Geslacht	% Wassenaar	% Verdeling burgerberaad
Man	48	49
Vrouw	52	50
Zeg ik liever niet		1
Ik identificeer mijzelf als		1
Totaal	100%	100%

Leeftijd

Een goede verdeling op basis van leeftijd. Er waren relatief wat meer deelnemers ouder dan 55 jaar en relatief wat minder deelnemers in de leeftijdscategorie van 34 jaar en jonger.

Leeftijdsgroepen	% Wassenaar	% Verdeling burgerberaad
16 - 24 jaar	12	9
25 - 34 jaar	9	8
35 - 44 jaar	12	12
45 - 54 jaar	18	18
55 - 64 jaar	18	19
65 - 74 jaar	14	16
> 74 jaar	17	17
Totaal	100%	100%

Opleidingsniveau

Het burgerberaad was relatief goed verdeeld op basis van opleiding. Er waren relatief meer hoger opgeleiden en relatief wat minder laag opgeleiden.

Opleidingsniveau	% Wassenaar	% Verdeling burgerberaad
Laag	19	19
Middelbaar	32	21
Hoog	49	59
Zeg ik liever niet		2
Totaal	100%	100%

Buurtten

Een goede verdeling van inwoners over de verschillende buurten in Wassenaar

Buurt Wassenaar	% Wassenaar	% Verdeling burgerberaad
Drie Papegaaien	5	6
Oud-Wassenaar	3	3
Nieuw-Wassenaar	7	7
Duindigt-Groenendaal	1	3
Oud-Clingendaal	4	3
De Kieviet	6	5
Kerkehout	5	5
Klingenbosch	2	2
Buitengebied Eikenhorst	0	0
Buitengebied Meijendel	0	1
De Paauw	7	6
Dorp Wassenaar	14	16
Oostdorp	8	8
Den Deijl	9	7
Groot Deijlroord-Ter Weer	20	18
Rijksdorp-De Pan	2	1
Maaldrift	1	1
Buitengebied Raaphorst	1	3
Buitengebied Duinrell-Wassenaarse Slag	0	1
Weteringpark	5	6
Totaal	100%	100%

"Ik vond het erg interessant, vooral de interactie tussen de deelnemers. Veel van geleerd!"

Uitgangspunten en gecreëerde randvoorwaarden

Voor de aanpak en opzet van het burgerberaad in Wassenaar golden de volgende uitgangspunten en te creëren randvoorwaarden:

- Het burgerberaad bestaat uit een gemengde groep Wassenaarders die is geloot uit de aanmeldingen en samen een zo goed mogelijke afspiegeling vormen van de Wassenaars samenleving.
- Deelnemers die de Nederlandse taal niet machtig zijn mogen zelf een 'taalbuddy' meenemen of er wordt voor hen voor een tolk gezorgd. Er was één deelnemer met een eigen 'taalbuddy' en er waren zeven deelnemers die van een tolk gebruik hebben gemaakt. Alle presentaties, posters en de conceptadviezen zijn voor hen ook vooraf vertaald.
- Het burgerberaad bestond uit een kennismakingsavond en drie bijeenkomsten van een dag, verspreid over vier maanden.
- Er is ingespeeld op het verschil in kennisniveau van deelnemers.
- Iedereen heeft een gelijke kans en een gelijke bijdrage aan het eindresultaat.
- Iedereen moet zich vrij en veilig kunnen voelen zijn of haar mening, twijfels of vragen uit te spreken. Er is een vertrouwenspersoon voor de deelnemers voor het geval zij zich niet veilig voelen en hierover in gesprek willen.
- Er is ruimte voor alle meningen en er wordt geluisterd naar alle meningen (mits zij respectvol zijn).
- Deelnemers doen mee als privépersoon, niet vanuit of namens (belangen)organisaties.
- De dialoog staat centraal, niet zozeer individuele meningen en standpunten. Dialoog is de basis en zal leiden tot zo groot mogelijk draagvlak en wederzijds begrip.
- Er is een besloten online omgeving waar informatie met de deelnemers kan worden gedeeld.
- We maken transparant welke input (documenten, video's, presentaties etc.) met het burgerberaad zijn gedeeld.
- We tolereren geen beïnvloeding van buitenaf en maken duidelijk waar informatie die van buitenaf met het burgerberaad wordt gedeeld vandaan komt.
- We houden tussentijds de "buitenwacht" op verzoek op de hoogte van het proces, maar niet van de inhoudelijke voortgang.

"Ik deed voor het eerst aan zoiets 'groots' mee en was aangenaam verrast door de gehele structuur en organisatie!"

Bijeenkomsten en totstandkoming van de adviezen

Verslag bijeenkomst 1

Kennismaken

In de rij, bij de garderobe en bij het buffet; overal zijn er al ontmoetingen. Veel van jullie hebben meegegeten en daar zijn ook al de eerste gesprekken gevoerd. De groep is mooi en divers, met verschillende talen, verschillende leeftijden en uit elke buurt is wel iemand te vinden.

Welkom door Jan Bart

De dagvoorzitter Jan Bart heet iedereen welkom. De eerste indrukken van de deelnemers worden gedeeld en de wethouders Wim Koetsier en Ronald Zoutendijk delen de vraag met jullie. De wethouders leggen uit dat de aanleiding van dit burgerberaad ligt in een bestaand plan (wegencategoriseringsplan), waar veel reacties op zijn gekomen. Daarom wil de raad nu graag weten welke afwegingen zij moeten maken en wat de inwoners van Wassenaar belangrijk vinden. Het advies zal een

zwaarwegend advies zijn, dat betekent, dat ze het advies overnemen. Tenzij er zwaarwegende bezwaren zijn.

Verkeerspsycholoog Gerard Tertoolen

Gerard Tertoolen vertelt over zijn ervaringen in andere gemeenten en wat daar speelt. Hiermee laat hij zien dat je verkeer vanuit verschillende perspectieven kan bekijken. We hebben allemaal andere behoeftes en nemen onze eigen ervaringen mee. Dat maakt het soms ingewikkeld.

Aan de slag in groepjes

In de groepen hebben jullie verder kennism gemaakt. Jullie hebben je verwachtingen uitgesproken. Er zijn veel ervaringen gedeeld en mooie gesprekken gevoerd. Sommige deelnemers hebben nieuwe inzichten gekregen door de verhalen van anderen. Wassenaar blijkt een erg internationale gemeente te zijn. De tolken hebben het lekker druk gehad in de groep van gespreksbegeleider Ton. Op deze manier heeft iedereen zo goed mogelijk mee kunnen doen.

Afspraken over spelregels

Na de groepsgesprekken komen we weer samen. We staan stil bij de spelregels en hebben unaniem gestemd: jullie zijn het eens met deze spelregels. Hierdoor kunnen we op een veilige manier de komende maanden werken aan een advies. Projectleider Karin benadrukt nog een keer, dat de deelnemers het proces en de inhoud bepalen en dat de gemeente pas betrokken wordt als de deelnemers dat willen.

Afsluiting

Jan Bart sluit de avond af en Karin legt nog even uit wat we de volgende keer gaan doen. We hebben gemerkt dat het een onderwerp is dat leeft. Er is een goede sfeer in de gesprekken. Verschillende belangen mogen er zijn. Sommige deelnemers voelen zich zo goed in de groep dat ze graag in dezelfde groep blijven. Na een stemming blijkt dat anderen het liefst nog meer willen horen van andere deelnemers. We hebben als organisatie de opdracht om de volgende keer na te

denken over effectieve werkvormen, waarbij we toch kunnen investeren in het leren kennen van elkaar.

Posters in de hal

Na de gezamenlijke afsluiting door Jan Bart lopen we naar de hal. Hier hangen posters met onderwerpen waar we de volgende keer mee aan de slag kunnen. Er zijn veel onderwerpen die jullie belangrijk vinden, maar er missen er ook nog een paar. Die voegen jullie toe. De organisatie gaat de komende weken aan de slag om hier deskundigen voor te zoeken. Al die kennis gebruiken we straks, in de derde bijeenkomst om een advies te kunnen maken.

Sommige deelnemers blijven nog even hangen. Andere deelnemers lopen naar hun fiets of auto en gaan, vol indrukken, naar huis.

Namens de organisatie

Moe, maar met een goed gevoel sluiten we af. Jullie hebben gezorgd voor veel ideeën voor volgende bijeenkomsten. Verkeer is een onderwerp wat leeft. Er is genoeg om adviezen over te schrijven en om gesprekken over te voeren. Wij kijken er naar uit!

De eerste bijeenkomst van het Burgerberaad Verkeer is beoordeeld met gemiddeld een 8.

Verslag bijeenkomst 2

Kennismaken

Dit keer kwam iedereen binnen bij de Paauw. Een locatie waaraan sommige deelnemers mooie herinneringen hebben. Met name aan de trouwzaal. Er waren ook mensen die hier nog nooit waren geweest en het leuk vonden om nu eindelijk eens binnen te kunnen kijken. We begonnen met koffie en koeken in de Spiegelzaal.

Welkom door Jan Bart

De dagvoorzitter Jan Bart heet iedereen welkom. We blikken even terug op de vorige keer. Karin legt nog even uit hoe het ook alweer zit met het advies. Wat er mee gebeurt en dat de raad de opdrachtgever is. Daarna gaan we snel door met het programma en de eerste spreker. Marco te Brömmelstroet vertelt in een kwartier hoe we ook op een andere manier naar verkeer kunnen kijken. Hij zet iedereen flink aan het denken.

Kennis, kennis en op excursie

De hele dag staat in het teken van kennisdelen. Iedereen verdeelt zich over de verschillende deskundigen. We krijgen kennis over fietsverkeer, hulpdiensten, openbaar vervoer, toegankelijkheid, het verschil tussen verschillende type wegen en nog veel meer. Er wordt druk geschreven op onze spiekbrieftjes. Er gaan ook een aantal deelnemers naar een verkeerslocatie in Wassenaar, samen met een deskundige. Om twee uur komt iedereen weer samen in de Spiegelzaal. De mensen van de excursie hebben het koud nemen snel een warme kop thee. In de Spiegelzaal wordt druk gepraat en delen alle deelnemers hun verhalen.

Wat worden de adviezen?

In de volgende bijeenkomst gaan we aan de slag met de adviezen. Maar nu mogen we alvast nadenken over de eerste richtingen. Wat zijn onderwerpen die we interessant vinden? Waarom vinden we dit belangrijk? En wat hebben we geleerd vandaag, wat we hieronder willen noemen. Dit zetten we allemaal op posters. De volgende keer is dit het startpunt voor het schrijven van de adviezen.

Afsluiting

Jan Bart sluit de dag af en Karin vraagt aan de deelnemers hoe om te gaan met alle informatie en linkjes die we ontvangen. Veel mensen willen graag iets met jullie delen. We spreken met elkaar af, dat het burgerberaad geen persoonlijke meningen hoeft te ontvangen. Maar wel graag informatie wil ontvangen, zoals onderzoeken vanuit een neutrale bron. Een deelnemer spreekt een zorg uit over bomenkap die speelt onder enkele deelnemers. We spreken af dat zij niet namens deze deelnemers (niet namens het hele burgerberaad) een brief naar de raad stuurt. Met een hoofd vol kennis en informatie is iedereen nu wel toe aan weekend.

Namens de organisatie

We hadden een heel vol programma om iedereen zoveel mogelijk kennis te kunnen bieden. En lang niet alles liep soepel. Maar we sluiten met een goed gevoel af. We merken dat we toewerken naar het moment waarop het burgerberaad belangen af gaat wegen en kijken uit naar de volgende keer als er nagedacht wordt over het advies. Tot dan!

De tweede bijeenkomst is door de deelnemers beoordeeld met gemiddeld een 7,9.

Verslag bijeenkomst 3

Theater Warenar

Voor de derde bijeenkomst van het Burgerberaad Verkeer van de gemeente Wassenaar zijn we samen gekomen in het theater van Wassenaar, theater Warenar. Een heel mooi gebouw met verschillende zalen waaronder de imposante theaterzaal waar iedereen weer werd verwelkomd door de voorzitter Jan Bart. Vandaag gaan we aan de slag om concept adviezen op papier te zetten. Daarnaast moet er ook gestemd worden over bepaalde onderwerpen. In de zaal merk je dat de deelnemers zin hebben om aan de slag te gaan!

Terugblik

We hebben kort terug geblikt op de tweede bijeenkomst, welke jullie hebben beoordeeld met een 7,9. In de feedback werd er genoemd dat sommige deelnemer de locatie koud en rumoerig vonden. Positieve punten die deelnemers noemden waren de interessante gesprekken en de nieuwe inzichten die deelnemers hebben gekregen na de tweede bijeenkomst.

Rollen

Tijdens de derde bijeenkomst zijn er verschillende rollen die verdeeld moeten worden. Zo is het belangrijk dat er verkenner, schrijvers en een stemcommissie zijn. De verkenner onderzoeken of er dubbelingen, tegenstrijdigheden en bekijken of er een rode draad zit in de adviezen die de groepjes gaan schrijven. De schrijvers verdelen zich over de groepjes zodat het mogelijk is dat er overal een 'schrijver' achter de laptop kan zitten. De stemcommissie komt na de lunch bij elkaar om een voorstel te schrijven over de manier waarop we in de vierde bijeenkomst gaan stemmen: peilend stemmen, via mentimeter of stemkaarten, hoeveel procent van de stemmen is een aangenomen advies en welke adviezen worden er opgenomen in het adviesrapport. Jan Bart vraagt welke deelnemers welke rol willen hebben. Er is veel animo maar er blijven ook genoeg mensen over om te verdelen over de groepjes voor het schrijven van de adviezen.

Terugkoppelen enquête

Bij de aanmelding van het Burgerberaad heeft iedereen een enquête ingevuld. Karin heeft deze resultaten gepresenteerd zodat de deelnemers op de hoogte zijn van de meningen van de 514 inwoners die deze enquête hebben ingevuld. De verkeersveiligheid wordt door 40% van de respondenten als veilig genoemd, 21 % van de respondenten beoordeelt de veiligheid als onveilig. De bereikbaarheid van de voorzieningen wordt met 75% ervaren als goed bereikbaar. 71% van de respondenten ervaart (veel) drukte op de weg. Daarnaast is 87% van de respondenten (heel) tevreden over wonen in gemeente Wassenaar. Ten slotte vindt 80% dat er een beetje tot veel overlast is van verkeer. De resultaten van de enquête kan je terugvinden in de online omgeving.

Mini College

Thomas te Lintel-Hekkert geeft vervolgens een mini college over het wegcategoriseringsplan. Hij is namens Royal Haskoning aangesloten bij gemeente Wassenaar voor dit onderwerp. Hij legt ons uit wat een wegcategoriseringsplan is, welke hoofdcategorieën we in Nederland kennen en wat het afwegingsschema daarbij is. Voor het afwegingsschema worden de thema's bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid genoemd. Door een deelnemer wordt gevraagd waarom het thema natuur hier niet wordt genoemd. Thomas geeft aan dat dit valt onder leefbaarheid maar dat dit ook een goed punt is om te noemen in de adviezen van het burgerberaad. Tot slot geeft Thomas het burgerberaad aan hoe ze kunnen helpen. Wat zijn de belangrijkste thema's voor het burgerberaad en hoe zorgen we er samen voor dat de weginrichting herkenbaar is voor de Wassenaarder?

Aan de slag met de adviezen

Na het mini college van Thomas stond iedereen te trappelen om te beginnen met het schrijven van de adviezen. Alle deelvragen zijn genoemd en de deelnemers zijn verdeeld in groepjes. De verkenner hebben zich verzameld en samen met Karin een plan gemaakt. Er zijn verhitte discussies geweest en mooie gesprekken gevoerd. Op het podium in de theaterzaal zijn deelnemers fysiek met pionnen en een behangrol aan de slag gegaan om de belangen af te wegen. Dit werd heel enthousiast en vol overtuiging opgepakt. In 2 rondes zijn er scherpe en inspirerende adviezen geschreven. Groepjes hebben aangegeven welke adviezen getoetst moeten worden door de gemeente en welke niet, zodat we de volgende keer aan de slag kunnen met deze feedback.

Afsluiting

Na een lekkere snack en wat te drinken zijn we opnieuw samen gekomen in de theaterzaal. Karin zegt dat ze blij is om te zien dat iedereen zo hard heeft gewerkt aan de adviezen. De verkenner zijn bezig geweest om een rode draad in de adviezen te vinden. Hierover geven zij een korte terugkoppeling: gedragsverandering en communicatie werd vaak genoemd en kan een verbindende factor worden. Daarnaast is het volgens de verkenner opvallend dat doorstroming/sluipverkeer als belang laag werd geprioriteerd terwijl in het groepje doorstroming de meeste discussie plaatsvond. Ten slotte vonden ze het opvallend dat er in het onderwerp natuur, tegenstrijdige belangen zitten.

De stemcommissie ligt daarna hun voorstel toe aan de groep. Zij stellen voor dat er geen blanco of onthoudende stemmen kunnen zijn, omdat iedereen hier is om een mening te geven. De groep stemt met een meerderheid vóór dit voorstel. De stemcommissie stelt voor dat een advies is aangenomen als 55% van de deelnemers voor dit advies stemt. De deelnemers stemmen met een

meerderheid vóór dit voorstel, zodat dit voorstel wordt aangenomen. De stemcommissie stelt voor dat alle adviezen met stemverhouding in het adviesrapport wordt opgenomen, dit wordt niet door alle deelnemers goedgekeurd. Na een discussie komt er een nieuw voorstel om de afgewezen adviezen in de bijlage op te nemen, dit voorstel wordt met een meerderheid aangenomen door de groep. De stemcommissie heeft tot slot nog een innovatief idee. Zij stellen voor om de adviezen die met 45 tot 55% worden afgewezen door middel van een enquête worden uitgevraagd bij alle inwoners van Wassenaar. Dit wordt niet door de meerderheid van de groep geaccepteerd. Een nieuw voorstel wordt gedaan, namelijk dat de adviezen die met 45-55% worden afgewezen worden verbeterd totdat er een advies ligt waar 55% van de deelnemers positief op stemt.

Laatste bijeenkomst

Aan het eind van de laatste bijeenkomst is er een borrel. De deelnemers hebben met een meerderheid vóór gestemd om de raadsleden en wethouder uit te nodigen bij deze afsluitende borrel. De volgende keer beginnen we met een postermarkt van de adviezen, waarop de deelnemers feedback kunnen geven. We gaan de adviezen zo nodig aanpassen en definitief maken. De middag staat in het teken van stemmen op de adviezen. Zodat er aan het einde van de dag een pakket aangenomen en afgewezen adviezen klaarligt om te overhandigen aan de wethouder! De derde bijeenkomst is door de deelnemers beoordeeld met gemiddeld een 8,2.

Verslag bijeenkomst 4

Welkom

Voor de vierde en laatste bijeenkomst was Raadhuis de Paauw weer ingericht voor de deelnemers van het burgerberaad. Dit keer niet in de kerststemming, maar desondanks erg sfeervol. Jan Bart heet alle deelnemers welkom en samen met Karin vat hij samen wat de feedback is geweest van de derde bijeenkomst. Het rapportcijfer is een 8,2. Veel deelnemers waren enthousiast over de werkvorm met de belangenafweging op de weg. Daarnaast zeggen de deelnemers dat de Warenar een bijzonder leuke locatie is met lekker eten.

Wat is er gebeurd na de derde bijeenkomst?

Tijdens de start van de bijeenkomst legt Karin uit wat er is gebeurd na de derde bijeenkomst. De adviezen waren na de derde bijeenkomst nog niet stembaar en daarom zijn deze adviezen opgeknipt en geclusterd. Er is tekstueel niks veranderd en er is niks verwijderd. Op basis hiervan zijn er 31 adviezen ontstaan. Karin vraagt aan de deelnemers of ze zich hierin kunnen vinden en of ze hiermee aan de slag willen gaan. Op het programma staat als eerste een adviezenmarkt, waarin alle deelnemers de mogelijkheid hebben om feedback te geven op de adviezen door post-its op de posters te plakken. De posters hangen en liggen verspreid in de Spiegelhal en de

Muzenzaal waardoor iedereen de mogelijkheid heeft om op alle adviezen te reageren.

Aan de slag

Na de adviezenmarkt zoekt iedereen een ruimte op om samen met een aantal andere deelnemers en een gespreksbegeleider het advies definitief te maken. Hierbij kunnen ze gebruik maken van de feedback van de gemeente en de feedback van de deelnemers op de post-its. Aan het eind van de ronde moet het advies definitief en stembaar zijn. Er zijn twee rondes zodat alle 31 adviezen behandeld kunnen worden. Er zijn hier en daar verhitte discussies maar er zijn ook hele soepele gesprekken waarin de deelnemers eensgezind zijn. Er worden adviezen samengevoegd, maar ook nieuwe adviezen geschreven omdat

de essentie van het advies veranderd is. Aan het eind van de tweede ronde staan er 35 adviezen klaar om op te stemmen.

Stemmen

In de vorige bijeenkomst is er besloten dat de deelnemers de definitieve stemming met stemkaarten gaan doen. Dit betekent dat de kaarten handmatig geteld moeten worden als er een twijfel is over de stemverhouding. Van elke stemming is er een foto gemaakt zodat de stemverhouding nageteld kan worden als definitieve stemverhouding voor in het adviesrapport. De adviezen 4 en 5 bestaan uit verschillende opties met een volgorde wat door de deelnemers zelf is bedacht. Dit was een spannend proces, waarbij ook met de hand werd geteld. De overige eerste 14 adviezen gaan soepel door de stemming heen en zijn allemaal aangenomen. Advies 15 is wat meer verdeeld zodat ook hier de kaarten met de hand geteld moeten worden. Het advies wordt uiteindelijk afgewezen. En zo waren er daarna nog een aantal adviezen waar er geteld moest worden. Daarnaast was er in de derde bijeenkomst besloten dat de adviezen waar een stemuitslag tussen de 45% en 55% was, opnieuw in stemming moesten worden gebracht. Bij deze adviezen heeft Jan Bart een deelnemer die voor heeft gestemd en een deelnemer die tegen heeft gestemd het woord gegeven. Na de inzichten van deze deelnemers is het advies opnieuw in stemming gebracht.

Afsluiting en overhandiging

Om 16:00 uur zijn alle adviezen in stemming gebracht en komen de wethouders de Raadzaal binnen. Jan Bart heeft de wethouders geïntroduceerd en er zijn twee deelnemers opgestaan om 'de adviezen' te overhandigen aan de wethouders. De wethouders spreken beide over een inspirerend beraad. Ze zijn erg benieuwd naar de inhoud van de adviezen en bedanken de deelnemers voor hun inzet en tijd. Na de overhandiging is er nog de mogelijkheid om een alcoholvrije borrel te drinken met de wethouders en raadsleden.

Van de organisatie

Wij kijken terug op een heel mooi en interessant proces met een leuke groep deelnemers. De Wassenaarders zijn bevlogen mensen die met respect met elkaar om kunnen gaan. We wensen jullie dat dit respect ook in het verkeer zichtbaar wordt. En dat iedereen goed kan verkeren in het verkeer. We willen iedereen heel erg bedanken voor hun inbreng, motivatie en gezelligheid tijdens de bijeenkomsten. De vierde bijeenkomst werd door de deelnemers beoordeeld met gemiddeld een 7,2. Uit de eindevaluatie van het gehele burgerberaad blijkt dat de deelnemers het burgerberaad beoordelen met gemiddeld een 7,6.

Vervolg en evaluatie

Een burgerberaad heeft in het algemeen een positieve invloed op het vertrouwen van de deelnemers in de politiek en de betrokkenheid van het onderwerp. Het is in het belang van de gemeente om dit vast te houden. Het burgerberaad heeft zelf geadviseerd voor het vervolgproces een klankbord-/ monitorgroep op te zetten. Dit is een uitgelezen kans om hen te blijven betrekken bij de opvolging. Alle deelnemers kunnen zich bij de gemeente aanmelden om hieraan deel te nemen. Het initiatief hiervoor ligt bij de gemeente.

Tussen de bijeenkomsten door

Tussen de bijeenkomsten door zijn deelnemers per e-mail op de hoogte gehouden van het proces. Daarnaast zijn de relevante documenten per bijeenkomst op een online omgeving geplaatst, waar alleen deelnemers van het Burgerberaad Wassenaar toegang toe hadden. Een overzicht van de documenten op de online omgeving staan in bijlage 2.

Afronding advies

Na de laatste bijeenkomst zijn alle wijzigingen die tijdens de vierde bijeenkomst in de adviezen zijn aangebracht, verwerkt en zijn de stemuitslagen aan de adviezen toegevoegd. Tevens is dit deel B met de procesbeschrijving aan het advies opgesteld. Deze eindversie is gedeeld met de deelnemers en aan de gemeente Wassenaar aangeboden.

Bijlage 2: Overzicht van de beschikbare informatie en deskundigen

Deskundigenoverzicht (thema en organisatie)

Tijdens het burgerberaad waren er diverse deskundigen beschikbaar voor de deelnemers. Op de eerste bijeenkomst waren er deskundigen aanwezig als sprekers. De tweede bijeenkomst waren er in de ochtend en middag deskundigen aanwezig in het Raadhuis de Paauw. In de middag gingen een aantal deskundigen met deelnemers mee op excursie naar een aantal verkeerssituaties in Wassenaar zelf. Deelnemers konden kiezen met welke deskundigen ze in gesprek wilden. Ze konden in verschillende rondes vragen stellen aan de deskundigen. Tijdens de derde bijeenkomst waren dezelfde deskundigen online beschikbaar als vraagbaak. Deelnemers konden deze deskundigen online bereiken door met Microsoft Teams contact op te nemen. In totaal waren er naast de deskundigen van de gemeente Wassenaar, 11 organisaties betrokken bij het informeren van het burgerberaad. Hieronder staat een overzicht van de organisaties met bijbehorende thema die aanwezig waren.

Thema deskundige	Organisatie
Verkeerspsychologie (gedragsverandering) - Sluiproute	XTNT
Kenmerken en gevolgen 30, 50 of 80 km weg	Royal Haskoning en Universiteit van Amsterdam
Veiligheid weggebruikers	Politie Wassenaar
Fiets veiligheid	Fietsersbond
Toerisme en verkeer	MRDH
Openbaar vervoer en verkeersaanpassingen	MRDH
Belangen Wassenaar	Keer Verkeer
Hulpdiensten en verkeersaanpassingen	Veiligheidsregio Haaglanden
Parkeren en ontwikkeling nieuwbouw	Gemeente Wassenaar
Duurzaam verkeer en alternatieve vormen vervoer	Gemeente Wassenaar
Verkeer en geluid	Omgevingsdienst Haaglanden
Luchtkwaliteit en natuur	GGD Haaglanden
Samenwerking gemeente en provincie	Gemeente Wassenaar
Toegankelijkheid	CROW

Gedeelde informatie (online omgeving – Leeswijzer)

Via een gedeelde online omgeving is informatie gedeeld met de deelnemers van het burgerberaad. Deze online omgeving was besloten en alleen toegankelijk voor deelnemers. Hier stonden bijvoorbeeld PowerPointpresentaties van de bijeenkomsten, foto's van de opbrengst, ingezonden informatie van de gemeente en ingezonden informatie van deskundigen. Hieronder staat beschreven welke informatie gedeeld is met deelnemers.

Map Algemeen

Ingezonden informatie door gemeente Wassenaar

- Startdocument met uitleg over de achtergrond van het Burgerberaad Verkeer NL + EN
- Ontwerp Wegencategoriseringsplan 2023
- Zienswijzen op het wegcategoriseringsplan.
- Bijlage overzicht reacties van de samenleving (bij aanmelden voor burgerberaad)
- Website gemeente Wassenaar Wegencategoriseringsplan

Ingezonden informatie van deelnemers

- Fijnstof van autobanden
- Verkeersongelukken Wassenaar
- Brief bomkap en antwoord gemeente

Ingezonden informatie van deskundigen en belangengroepen

- Achtergrondinformatie Fietzersbond
- GGD Haaglanden Verkeer & Gezondheid
- LD Fietsongevallen
- Linkjes van deelnemers en experts
- MRDH en openbaar vervoer
- Powerpoint MRDH bereikbaarheid
- Presentatie brandweer VRH
- Presentatie Toegankelijkheid

Overig

- Uitleg proces Burgerberaad Wassenaar
- Explanation of the Process for the Citizens' Assembly on Traffic in Wassenaar

Map Bijeenkomsten

Bijeenkomst 1 – 13 november

- Presentatie bijeenkomst 1
- Presentation meeting 1 ENG
- Posters bijeenkomst 1
- Posters meeting 1 ENG
- Verslag bijeenkomst 1
- Report first meeting

Bijeenkomst 2 – 13 december

- Posters
- Presentatie bijeenkomst 1
- Presentation meeting 2 ENG
- Verslag bijeenkomst 2
- Report second meeting

Bijeenkomst 3 – 17 januari

- Conceptadviezen derde bijeenkomst
- Draft advice third meeting
- Presentatie bijeenkomst 3

- Presentation meeting 3 ENG
- Verslag bijeenkomst 3
- Report third meeting

Bijeenkomst 4 – 7 februari

- Adviezen Wassenaar incl feedback en verwijzingen
- Advices Wassenaar including feedback and changes
- 31-01-2025 Adviezen Wassenaar powerpoint

Overig

- Document: Profiel Vertrouwenspersoon Burgerberaad Verkeer

Bijlage 3: Aanwezigheid deelnemers

Voor het burgerberaad zijn 110 mensen ingeloot. De deelname van deze 110 deelnemers en hun beschikbaarheid is telefonisch nagegaan en bevestigd. Tussen het telefonisch contact en de start van het burgerberaad hebben 9 deelnemers zich om uiteenlopende persoonlijke redenen (ziekte, werk, etc.) afgemeld. Het burgerberaad is daarmee met 101 deelnemers gestart. Na de eerste bijeenkomst zijn er 3 deelnemers om persoonlijke redenen uitgevallen. Er waren 3 deelnemers die naar geen enkele bijeenkomst zijn gekomen en waarmee we geen contact hebben kunnen krijgen. Tijdens de bijeenkomsten zijn er dan ook 95 deelnemers actief geweest.

Bijeenkomst	1	2	3	4	
Aanwezige deelnemers	93	81	74	70	

Aantal bijeenkomsten aanwezig	Aanwezige deelnemers
4 bijeenkomsten aanwezig	53
3 bijeenkomsten aanwezig	31
2 bijeenkomsten aanwezig	0
1 bijeenkomsten aanwezig	13
Geen bijeenkomst aanwezig	12

Geslacht	Burgerberaad	Aanwezig B1	Aanwezig B2	Aanwezig B3	Aanwezig B4
Man	54	45	36	31	33
Vrouw	55	47	44	42	36
Zeg ik liever niet	1				
Ik identificeer mijzelf als:	0	1	1	1	1
Totaal	110	93	81	74	70

Leeftijdsgroepen	Burgerberaad	Aanwezig B1	Aanwezig B2	Aanwezig B3	Aanwezig B4
16 - 24 jaar	10	8	6	5	5
25 - 34 jaar	9	7	7	5	6
35 - 44 jaar	13	13	13	10	9
45 - 54 jaar	20	15	12	13	9
55 - 64 jaar	21	19	15	15	15
65 - 74 jaar	18	17	16	14	14
> 74 jaar	19	14	12	12	12
Totaal	110	93	81	74	70

Opleidingsniveau	Burgerberaad	Aanwezig B1	Aanwezig B2	Aanwezig B3	Aanwezig B4
Laag	21	19	16	15	15
Middelbaar	23	21	14	13	13
Hoog	65	53	51	46	42
Zeg ik liever niet	1	0	0	0	0
Totaal	110	92	81	74	70

Bijlage 4: Tabel adviezen

In de week na de laatste bijeenkomst zijn de stemmen van alle adviezen opnieuw geteld op basis van foto's en is de stemverhouding toegevoegd aan het overzicht van alle adviezen. Alle adviezen inclusief stemverhouding zijn die zelfde week gedeeld met de deelnemers en het projectteam van gemeente Wassenaar. Hieronder staat het overzicht van de aangenomen adviezen en de niet aangenomen adviezen.

Aangenomen adviezen	Stemverhouding
Advies 1	92% voor
Advies 2	91% voor
Advies 3a	67% voor
Advies 3b	90% voor
Advies 4a	57% voor
Advies 4b	77% voor
Advies 5	59% voor
Advies 6	96% voor
Advies 7	97% voor
Advies 8	76% voor
Advies 9	73% voor
Advies 10	85% voor
Advies 11a	98% voor
Advies 11b	98% voor
Advies 11c	98% voor
Advies 12	80% voor
Advies 13	87% voor
Advies 14	55% voor
Advies 16	77% voor
Advies 17	64% voor
Advies 18&19	80% voor
Advies 20	83% voor
Advies 21	75% voor
Advies 22&23	81% voor
Advies 24	87% voor
Advies 25	84% voor
Advies 26	97% voor
Advies 28	58% voor
Advies 29	88% voor
Advies 30a	88% voor
Advies 30b	62% voor
Advies 31	69% voor
Niet aangenomen adviezen	Stemverhouding
Advies 15	30% voor
Advies 27	40% voor